2020:APHC:33300

ఆంధ్రప్రదేశ్ హైకోర్టు

శుక్రవారం, మే మొదటి రోజు

రెండు వేల ఇరవై

PRSENT

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ సి.ప్రవీణ్ కుమార్

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ బట్టు దేవానంద్

సివిల్ అప్పీల్ నెంబరు: 987 ఆఫ్ 2008

మధ్య:

1. కుర్రా వెంకటేశ్వరరావు, s/o.వెంకట నర్సయ్య

ఆర్/ఒ. కంచికచెర్ల గ్రామం,కంచికచెర్ల మండలం,

కృష్ణా జిల్లా.... పిటిషనర్(లు)

మరియు:

1. కాంపిటెంట్ అథారిటీ, ఎల్ఏ అండ్ మేనేజర్-2, విజయవాడ-కృష్ణ

డిస్ట్రిక్ట్ నేషనల్ హై వే అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా ప్రతినిధి, ప్రాజెక్ట్ డైరెక్టర్

ప్రాజెక్ట్ ఇంప్లిమెంటేషన్ యూనిట్,

గురునానక్ నగర్,విజయవాడ-8,... ప్రతిస్పందకులు

పిటిషనర్ తరపు న్యాయవాది: పి.ప్రభాకర్ రావు

ప్రతివాదుల తరఫు న్యాయవాది: ఎస్.రాంబాబు

కోర్టు ఈ క్రింది వాటిని చేసింది: ఉత్తర్వు

గౌరవ న్యాయమూర్తి జస్టిస్ సి.ప్రవీణ్ కుమార్

మరియు

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ బట్టు దేవానంద్

C.M.A. నెంబరు 987, 988, 989, 990,

991, 992 993 & 1014 ఆఫ్ 2008

ఉమ్మడి తీర్పు: (గౌరవనీయ శ్రీ జస్టిస్ సి.ప్రవీణ్ కుమార్ ప్రకారం)

1) NHAI and CIDBI Inventures SDN BHD (మలేషియా) మధ్య బీవోటీ ఒప్పందం ప్రకారం నందిగామ- ఇబ్రహీంపట్నం మధ్య ప్రస్తుతం ఉన్న రెండు వరుసల రహదారిని బలోపేతం చేసి నాలుగు వరుసల రహదారిగా విస్తరించడం ద్వారా NH-9ను మెరుగుపరచాలని కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రతిపాదించింది. దీని ప్రకారం, గెజిట్ నెంబరు 495, తేది: 20-07-2001 లో ప్రచురించిన నోటిఫికేషన్ నంబర్ 692(ఇ), తేది: 20-07-2001 ద్వారా విజయవాడ ఎన్.హెచ్.ఎ.ఐ.లోని పి.ఐ.యు మేనేజరును భూసేకరణకు సమర్థ అథారిటీగా నియమించారు. (1956 నాటి జాతీయ రహదారి చట్టం సెక్షన్ 3ఏ(1) ('ఎన్హెచ్ యాక్ట్') కింద నోటిఫికేషన్ను 17-05-2002న ప్రచురించారు).

2) భారత ప్రభుత్వం, రోడ్డు రవాణా మరియు రహదారుల మంత్రిత్వ శాఖ, జాతీయ రహదారి చట్టం, 1956 లోని సెక్షన్ 3 (ఎ) లోని సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ప్రసాదించిన అధికారాలను ఉపయోగించి నందిగామ, కంచికచర్ల పట్టణం మరియు పరిటాల గ్రామాలలో, నోటిఫికేషన్ తేది: 17-05-2002 ద్వారా ఈఓ గెజిట్ ఆఫ్ ఇండియాలో నోటిఫికేషన్ తేది: 17-05-2002 ద్వారా భూములను స్వాధీనం చేసుకోవడానికి నోటీసు ఇచ్చింది. కంచికచర్ల గ్రామంలో 2,71.136

చదరపు మీటర్ల విస్తీర్ణంలో ఎన్.హెచ్.-9 వెడల్పు కోసం, అంటే ఆ గ్రామంలో బైపాస్ రోడ్డు నిర్మాణానికి భూసేకరణకు నోటిఫికేషన్ ఇవ్వాల్సి ఉంది. ఇదే వార్త 26-05-2002న ప్రముఖ దినపత్రికల్లో ప్రచురితమైంది.

3) నిర్ణీత వ్యవధిలో కార్యాలయంలో రెండు అభ్యంతర పిటిషన్లు వచ్చాయి. ఎన్హెచ్ చట్టంలోని సెక్షన్ 3సీ(2) ప్రకారం ఆబ్జెక్టర్లకు నోటీసులు జారీ చేసి విచారణ జరిపిన తర్వాత 4-7-2002న వాటిని పరిష్కరించి సమగ్ర నివేదికను కూడా సమర్పించారు.

4) చట్టంలోని 3డి(1), 3డి(2) ప్రకారం ప్రభుత్వానికి ప్రతిపాదనలు పంపగా, దాని ప్రకారమే భారత ప్రభుత్వం తన నోటిఫికేషన్ లో పేర్కొంది. 8-11-2002న షెడ్యూలులో పేర్కొన్న భూములు అన్ని అడ్డంకులు లేకుండా పూర్తిగా కేంద్ర ప్రభుత్వ ఆధీనంలో ఉంటాయని ప్రకటించారు.

5) చట్టంలోని సెక్షన్ 3జీ(3) ప్రకారం 15-11-2002న భూములు సేకరించాలనుకునే బాధితుల నుంచి అభ్యంతరాలు కోరుతూ పబ్లిక్ నోటీసు జారీ చేశారు. స్థానిక దినపత్రికల్లో పబ్లిక్ నోటీస్ ప్రచురించడంతో పాటు భూ యజమానులకు నోటీసులు కూడా ఇచ్చారు. దీని ప్రకారం కాంపిటెంట్ అథారిటీ విచారణ జరిపి విక్రయ లావాదేవీలను పరిశీలించిన తర్వాత 4-4-2003న భూమిని విభజించి నాలుగు భాగాలుగా (4 కిలోమీటర్లు) సేకరించాలని కోరుతూ తీర్పు వచ్చింది. వాటి వివరాలు ఇలా ఉన్నాయి:-

పార్ట్ -1

కంచికచర్ల ఎన్ హెచ్ -9 రోడ్డు వెడల్పు - ఆర్ ఎస్ నుంచి ఎల్ హెచ్ ఎస్ ప్రారంభం. నెం.2 నుంచి 281 వరకు, ఆర్ హెచ్ ఎస్ పై ఆర్	ఎకరాకు రూ.62,500 లేదా చదరపు మీటరుకు రూ.15.45.

ఎస్ నెం.38 వరకు, ఆర్ ఎస్ నెం.267/2ఏ వరకు ఒక స్ట్రెచ్ ఉంటుంది.	
పార్ట్ 2	
ఆర్వైచ్ఎస్ ఆర్ఎస్ నెం.298 నుంచి రూ.303 వరకు, ఆర్వైచ్ఎస్ రూ.267/3ఏ నుంచి ప్రారంభమై 277 వరకు ఉన్నాయి.	ఒక్కో ఏసీకి రూ.80వేలు. లేదా చదరపు మట్టానికి రూ.19.75
పార్ట్ 3	
రూ.476 నుంచి రూ.550 వరకు బైపాస్ రోడ్డు ఉంది.	ఎకరానికి రూ.2,45,556/- లేదా చదరపు మీటర్లకు రూ.60.70.
పార్ట్ 4	
ఆర్ఎస్ నెంబరు 636/బి నుండి ఆర్ఎస్ వరకు బైపాస్ రోడ్డు. పరిటాల గ్రామ పరిధిలోని నం.705.	ఒక్కో ఏసీకి రూ.61,400. లేదా చదరపు మీటర్లకు రూ.15.20

6) 1927 ఎన్ హెచ్ ఏఐ చట్టంలోని సెక్షన్ 3(జి), 5, 7 ప్రకారం నష్టపరిహారాన్ని పెంచాలని కోరుతూ ఆర్బిట్రేషన్ అథారిటీ అయిన కలెక్టర్ ముందు ప్రభుత్వ మెమో, 4-1-2001లో పేర్కొన్న విధంగా జాతీయ రహదారి చట్టంలోని సెక్షన్ 3, 5 కింద కేసులను పరిష్కరించాలని కోరారు. 3-7-2006న ఆర్బిట్రేటర్/జిల్లా కలెక్టరు తన తీర్పు ద్వారా నష్టపరిహారాన్ని పెంచాలని చేసిన సూచనను తోసిపుచ్చారు.

7) తీర్పును సవాలు చేస్తూ, ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సీలియేషన్ యాక్ట్, 1996లోని సెక్షన్ 34 కింద పిటిషన్/అప్పీలుకు హక్కుదారులు మొగ్గు చూపారు, చట్టంలోని సెక్షన్ 34లో నిర్దేశించిన పరిమితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని, హక్కుదారులు ఎటువంటి ఆధారాలను చూపించడంలో

విఫలమయ్యారనే కారణంతో కోర్టు వాస్తవాన్ని ప్రశ్నించజాలదనే కారణంతో తిరస్కరించబడింది. మధ్యవర్తిత్వం మరియు రాజీ చట్టంలోని సెక్షన్ 34 లో ప్రస్తావించబడింది.

8) అందువల్ల, ప్రస్తుత అప్పీళ్లు మధ్యవర్తిత్వ మరియు రాజీ చట్టంలోని సెక్షన్ 37 కింద దాఖలు చేయబడ్డాయి.

9) ఈ అప్పీళ్లన్నింటిలోనూ హక్కుదారుల తరఫు న్యాయవాదిశ్రీ. పి.ప్రభాకర్ వాదనలు వినిపిస్తూ, భూమి మార్కెట్ విలువను ఎకరాకు రూ.1,00,000/- గా తీసుకోకుండా కాంపిటెంట్ అథారిటీ తీవ్ర తప్పిదం చేసిందని, (1) ఈ భాగంలో ప్రస్తుతం ఉన్న భూమి రేటు రూ.75,000/- నుంచి రూ.1,00,000/- వరకు ఉంటుందని, ఎకరానికి 2 ఎకరాల విలువ ఉంటుందని వాదించారు. వాణిజ్య అవసరాల కోసం పెట్రోల్ బంక్ ఏర్పాటు కోసం భూమిని కొనుగోలు చేసినందున కాంపిటెంట్ అథారిటీ ఎకరా రూ.1,95,000/- అమ్మకపు నంబరు 5/2000లో భూమి మార్కెట్ విలువను నిర్ణయించి ఉండాల్సిందని ఆయన వాదించారు. ఈ అమ్మకం 2000 సంవత్సరానికి చెందినది కాబట్టి, ఈ లావాదేవీ భూమి విలువను పెంచడానికి జరిగిందని చెప్పలేము, ముఖ్యంగా ఈ భాగంలో ఉన్న భూమి యొక్క ప్రస్తుత రేటు రూ.75,000/- నుండి రూ.1,00,000/- వరకు ఉందని అథారిటీ స్వయంగా గమనించింది. ఎకరానికి రూ.3,96,000/- చొప్పున ఆర్ఎస్ నంబరు 551లో (తప్పుగా 550/1 అని టైప్ చేశారు) విక్రయించడాన్ని కాంపిటెంట్ అథారిటీ విస్మరించడం సరికాదని, దీనికి సంబంధించి ఇచ్చిన కారణం చట్టపరంగా నిలకడగా లేదని, అలాగే ఇతర చిన్న చిన్న భూముల విషయంలో కూడా ఈ విషయంలో ఇచ్చిన వాదన సరికాదని వాదించారు. పార్ట్-3 రేట్లు ఎస్ఐ చివరి వరకు ఇవ్వబడతాయి కాబట్టి, కాంపిటెంట్ అథారిటీ పార్ట్-3 పరిధిలోకి వచ్చే రేటును ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది, కాకపోతే అంతకంటే ఎక్కువ కాదు. 540 నంబరు కేవలం సైలోని భూమికి ఆనుకుని

ఉంది. పార్ట్-4లో నెం.635, 636. పార్ట్-3, పార్ట్-4 మధ్య వేర్వేరు రేట్లను నిర్ణయించడం కృత్రిమమే కాదు, ఏకపక్షం కూడా. పార్ట్-3లోని భూమి సైతో ముగుస్తుంది. నెంబరు 540, 546 నుంచి పార్ట్-4లోని భూమి సైతో మొదలవుతుంది. నెంబరు 636, 635, ఇతర సర్వే నంబర్లలో భూమి కొనసాగింపుతో.. 2008లో ఎన్ హెచ్ 9, బైపాస్ విస్తరణ చేపట్టినప్పుడు 1.5.2008 నాటి అవార్డు నంబరు 4/2008 ప్రకారం చదరపు మీటరుకు ఏకరీతి రేటు రూ.239గా నిర్ణయించారు. భాగాలుగా విడిపోకుండా అన్ని ప్రాంతాల పొడవునా సేకరించిన భూమికి నిర్ణయించారు. అంతేకాకుండా సేకరించిన భూమికి మొత్తం భూమి నుంచి పరిహారం నిర్ణయించడంలో 1956 జాతీయ రహదారుల చట్టంలోని సెక్షన్ 3జీ(7)ను పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా కాంపిటెంట్ అథారిటీ, ఆర్బిట్రేటర్ తీవ్ర తప్పిదానికి పాల్పడ్డారు.

10) మరోవైపు, ఎన్ హెచ్ ఏఐ స్టాండింగ్ కౌన్సెల్ శ్రీ ఎస్.ఎస్.వర్మ, ఎం.ఎం.టి.సి వర్సెస్ వేదాంత లిమిటెడ్ 1 కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఇటీవల ఇచ్చిన తీర్పు దృష్ట్యా, సెక్షన్ 37 కింద జోక్యం చేసుకోవడం సెక్షన్ 34కు మించి ప్రయాణించడానికి వీల్లేదని, ఈ తీర్పు యొక్క అర్హతలను ఈ కోర్టు స్వతంత్రంగా అభినందించజాలదని, చట్టంలోని సెక్షన్ 34 ప్రకారం కోర్టు అధికార ప్రయోగాన్ని ధృవీకరించాలని మాత్రమే వాదించాలి. తన అధికార పరిధిని మించిపోయింది.

11) పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన సమస్యలు:-

1. చట్టంలోని సెక్షన్ 37 ప్రకారం హైకోర్టు తన అధికారాన్ని ఉపయోగించి సాక్ష్యాలను పునఃపరిశీలించగలదా లేదా నష్టపరిహార పరిమాణాన్ని నిర్ణయించే అంశాన్ని పరిశీలించగలదా?

2. వాణిజ్య లావాదేవీలకు వర్తించే యార్డ్ స్టిక్ ను భూసేకరణ వ్యవహారాలకు వర్తింపజేయాలా?

12) తదుపరి చర్యలు చేపట్టడానికి ముందు ఆర్బిట్రేషన్ అండ్ కన్సీలియేషన్ యాక్ట్, 1996లోని సెక్షన్ 34, సెక్షన్ 37లను ఈ క్రింది విధంగా పొందుపరచడం సముచితం:-

"సెక్షన్ 34 - మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పక్కన పెట్టడానికి దరఖాస్తు. —

(1) మధ్యవర్తిత్వ తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించడం అనేది సబ్ సెక్షన్ (2) మరియు సబ్ సెక్షన్ (3) ప్రకారం అటువంటి తీర్పును పక్కన పెట్టడానికి ఒక దరఖాస్తు ద్వారా మాత్రమే చేయవచ్చు.

(2) మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును కోర్టు కొట్టివేయవచ్చు:

(ఎ) దరఖాస్తు చేసే పక్షం ఈ విధంగా రుజువును అందిస్తుంది-

(i) ఒక పార్టీ ఏదో అసమర్థతలో ఉంది, లేదా

(2) మధ్యవర్తిత్వ ఒప్పందం ప్రస్తుతానికి అమలులో ఉన్న చట్టం ప్రకారం పార్టీలు దానికి లోబడి లేదా దానిపై ఎటువంటి సూచన లేకుండా చెల్లుబాటు కాదు; లేదా

(iii) దరఖాస్తు చేసిన పక్షానికి మధ్యవర్తి నియామకం లేదా మధ్యవర్తిత్వ చర్యల గురించి సరైన నోటీసు ఇవ్వబడలేదు లేదా తన వాదనను సమర్పించలేకపోయాడు; లేదా

(iv) మధ్యవర్తిత్వ తీర్పు మధ్యవర్తిత్వానికి సమర్పించే నిబంధనల పరిధిలోకి రాని లేదా మధ్యవర్తిత్వానికి సమర్పించే పరిధికి మించిన విషయాలపై నిర్ణయాలను కలిగి ఉంటుంది:

మధ్యవర్తిత్వానికి సమర్పించిన విషయాలపై నిర్ణయాలను అలా సమర్పించని వాటి నుండి వేరు చేయగలిగితే, మధ్యవర్తిత్వానికి సమర్పించని విషయాలపై నిర్ణయాలను కలిగి ఉన్న మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులోని కొంత భాగాన్ని మాత్రమే పక్కన పెట్టవచ్చు; లేదా

(v) మధ్యవర్తిత్వ ట్రిబ్యునల్ యొక్క కూర్పు లేదా మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియ పార్టీల ఒప్పందానికి అనుగుణంగా ఉండదు, అటువంటి ఒప్పందం ఈ భాగంలోని ఒక నిబంధనకు విరుద్ధంగా ఉంటే తప్ప, పార్టీలు రద్దు చేయలేవు, లేదా అటువంటి ఒప్పందం విఫలమైతే, ఈ భాగానికి అనుగుణంగా లేదు; లేదా

(బి) కోర్టు ఈ విధంగా కనుగొంది-

(i) వివాదానికి సంబంధించిన విషయం ప్రస్తుతానికి అమలులో ఉన్న చట్టం ప్రకారం మధ్యవర్తిత్వం ద్వారా పరిష్కరించుకునే సామర్థ్యం లేదు, లేదా

2) మధ్యవర్తిత్వ తీర్పు భారత ప్రభుత్వ విధానానికి విరుద్ధం.

1[వివరణ 1:—ఏదైనా సందేహాలను నివృత్తి చేయడానికి, ఒక అవార్డు భారతదేశ ప్రభుత్వ విధానానికి విరుద్ధంగా ఉందని స్పష్టం చేయబడింది,--

(i) అవార్డు తయారీలో మోసం లేదా అవినీతి లేదా సెక్షన్ 75 లేదా సెక్షన్ 81 ఉల్లంఘన జరిగింది; లేదా

(2) ఇది భారతీయ చట్టం యొక్క ప్రాథమిక విధానానికి విరుద్ధం; లేదా

(iii) ఇది నైతికత లేదా న్యాయం యొక్క అత్యంత ప్రాథమిక భావనలకు విరుద్ధంగా ఉంది.]

1[వివరణ 2:—సందేహాన్ని నివారించడానికి, భారత చట్టం యొక్క ప్రాథమిక విధానానికి ఉల్లంఘన జరిగిందా లేదా అనే పరీక్షలో వివాదం యొక్క అర్హతలపై సమీక్ష అవసరం లేదు.]

2[(2ఎ) అంతర్జాతీయ వాణిజ్య మధ్యవర్తిత్వాలు కాకుండా ఇతర మధ్యవర్తిత్వాల ద్వారా ఉత్పన్నమయ్యే మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును కూడా కోర్టు కొట్టివేయవచ్చు, ఒకవేళ తీర్పు

ముఖంపై కనిపించే పేటెంట్ చట్టవిరుద్ధత వల్ల తీర్పుకు విఘాతం కలిగిందని కోర్టు కనుగొంటే:

చట్టాన్ని తప్పుగా అన్వయించిన కారణంగా లేదా సాక్ష్యాలను పునఃపరిశీలించినంత మాత్రాన అవార్డును పక్కన పెట్టరాదు.]

1[2016 చట్టం 3, సెక్షన్.18(1) ద్వారా వివరణ కోసం (23-10-2015 నుండి) ఉపభాగాలు. ప్రత్యామ్నాయానికి ముందు వివరణ ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"వివరణ. -సబ్ క్లాజ్ (ii) యొక్క సాధారణతకు పక్షపాతం లేకుండా, అవార్డు తయారీ మోసం లేదా అవినీతి ద్వారా ప్రేరేపించబడినా లేదా ప్రభావితమైతే లేదా సెక్షన్ 75 లేదా సెక్షన్ 81 ను ఉల్లంఘించినట్లయితే, ఏదైనా సందేహం రాకుండా ఉండటానికి, ఒక అవార్డు భారత ప్రభుత్వ విధానానికి విరుద్ధంగా ఉందని ప్రకటిస్తున్నాం.

2[2016 చట్టం 3 ప్రకారం, సెక్షన్.18(II) (23-10-2015 నుండి)]

(3) ఆ దరఖాస్తు చేసిన పక్షం మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పొందిన తేదీ నుండి మూడు నెలలు గడిచాక లేదా, సెక్షన్ 33 కింద అభ్యర్థన చేయబడి ఉంటే, మధ్యవర్తిత్వ ట్రిబ్యునల్ ఆ అభ్యర్థనను పరిష్కరించిన తేదీ నుండి రద్దు కోసం దరఖాస్తు చేయకూడదు:

ఒకవేళ దరఖాస్తుదారుడు ఆ మూడు నెలల వ్యవధిలో దరఖాస్తు చేసుకోకుండా తగిన కారణంతో నిరోధించబడ్డాడని కోర్టు సంతృప్తి చెందితే, మరో ముప్పై రోజుల వ్యవధిలో దరఖాస్తును స్వీకరించవచ్చు, కానీ ఆ తర్వాత కాదు.

(4) సబ్ సెక్షన్ (1) కింద దరఖాస్తు అందిన తరువాత, అది సముచితమైన మరియు ఒక పక్షం కోరిన చోట, మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియను తిరిగి ప్రారంభించడానికి మధ్యవర్తిత్వ ట్రిబ్యునల్కు అవకాశం ఇవ్వడానికి లేదా మధ్యవర్తిత్వ ట్రిబ్యునల్ అభిప్రాయం ప్రకారం మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పక్కన పెట్టడానికి ఉన్న ఇతర చర్యలను తీసుకోవడానికి కోర్టు నిర్ణయించిన కాలానికి విచారణను వాయిదా వేయవచ్చు.

సెక్షన్ 37 - అప్పీలు చేయదగిన ఉత్తర్వులు.—

(1) ఈ ఉత్తర్వును జారీ చేసే కోర్టు యొక్క ఒరిజినల్ డిక్రీల నుండి అప్పీళ్లను విచారించడానికి చట్టం ద్వారా అధికారం పొందిన న్యాయస్థానానికి అప్పీలు ఈ క్రింది ఉత్తర్వుల నుండి (మరియు ఇతరుల నుండి) ఉంటుంది, అవి:-

2[(ఎ) సెక్షన్ 8 ప్రకారం పార్టీలను మధ్యవర్తిత్వానికి పంపడానికి నిరాకరించడం;

(బి) సెక్షన్ 9 కింద ఏదైనా చర్యను మంజూరు చేయడం లేదా తిరస్కరించడం;

(సి) సెక్షన్ 34 ప్రకారం మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పక్కన పెట్టడం లేదా తిరస్కరించడం.]

2 [2016 చట్టం 3, సెక్షన్ 20 ప్రకారం, క్లాజులు (ఎ) మరియు (బి) (23-10-2015 నుండి) కోసం ఉపభాగాలు). ప్రత్యామ్నాయానికి ముందు క్లాజులు (ఎ) మరియు (బి) ఈ క్రింది విధంగా ఉన్నాయి: (ఎ) సెక్షన్ 9 కింద ఏదైనా చర్యను మంజూరు చేయడం లేదా నిరాకరించడం; (బి) సెక్షన్ 34 ప్రకారం మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పక్కన పెట్టడం లేదా తిరస్కరించడం.

(2) మధ్యవర్తిత్వ ట్రిబ్యునల్ మంజూరు చేసిన ఉత్తర్వు నుండి కూడా కోర్టుకు అప్పీలు చేయాలి.

(ఎ) సెక్షన్ 16లోని సబ్ సెక్షన్ (2) లేదా సబ్ సెక్షన్ (3)లో పేర్కొన్న అభ్యర్థనను ఆమోదించడం; లేదా

(బి) సెక్షన్ 17 కింద మధ్యంతర చర్యను మంజూరు చేయడం లేదా నిరాకరించడం.

(3) ఈ సెక్షన్ కింద అప్పీలులో జారీ చేయబడిన ఉత్తర్వు నుండి రెండవ అప్పీలు ఉండదు, కానీ ఈ సెక్షన్ లోని ఏదీ సుప్రీంకోర్టుకు అప్పీల్ చేసే హక్కును ప్రభావితం చేయదు లేదా హరించదు.

13) జాతీయ రహదారి అధికారుల చట్టంలోని సెక్షన్ 34 పరిధిని పరిగణనలోకి తీసుకునే మొదటి ప్రశ్న. దీన్ని ఎదుర్కోవడానికి, చట్టంలోని సెక్షన్ 34 యొక్క పరిధి మరియు అనువర్తనానికి సంబంధించి సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన చట్టాన్ని ప్రస్తావించడం ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. ఈ

చట్టంలోని సెక్షన్ 37 ప్రకారం సెక్షన్ 34 కింద విధించిన పరిమితులకు మించి జోక్యం చేసుకోరాదని స్పష్టం చేసింది.

14) స్వాన్ గోల్డ్ మైనింగ్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ హిందుస్తాన్ కాపర్ లిమిటెడ్ కేసులో గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు తీర్పులోని 12వ పేరాలో ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది:

12. మధ్యవర్తిత్వ, రాజీ చట్టం 1996లోని సెక్షన్ 34 మధ్యవర్తిత్వ చట్టం 1940లోని సెక్షన్ 30కి అనుగుణంగా మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పక్కన పెట్టేలా నిబంధన విధించింది. చట్టంలోని సెక్షన్ 34లోని సబ్ సెక్షన్ (2) ప్రకారం అందులో పేర్కొన్న షరతుల్లో ఏదో ఒకటి సంతృప్తి చెందితేనే మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పక్కన పెట్టవచ్చు. ఆర్బిట్రేటర్ నిర్ణయం సాధారణంగా పక్షాల మధ్య కట్టుబడి ఉంటుందని భావిస్తారు, అందువల్ల, మధ్యవర్తిత్వ తీర్పు తప్పు లేదా పేటెంట్ చట్టవిరుద్ధం లేదా చట్టం యొక్క నిబంధనలకు విరుద్ధంగా ఉందని కోర్టు గుర్తించిన సందర్భాల్లో మాత్రమే తీర్పును రద్దు చేసే అధికారం ఉపయోగించబడుతుంది. సాధారణంగా కోర్టు తన వ్యాఖ్యానాన్ని మధ్యవర్తి వివరణకు బదులుగా మార్చరాదనేది బాగా స్థిరపడిన ప్రతిపాదన. అదేవిధంగా, పార్టీలు ఒక ముగింపు ఒప్పందానికి వచ్చినప్పుడు మరియు ఒప్పందంలోని ఆ నియమనిబంధనల ఆధారంగా వ్యవహరించినప్పుడు, కోర్టు ఒప్పందంలో కొత్త నిబంధనలను మార్చడం తప్పు లేదా చట్టవిరుద్ధం అవుతుంది.

15. నవోదయ మాస్ ఎంటర్ టైన్ మెంట్ వర్సెస్ జె.ఎం.కంబైన్స్3 కేసులో, చట్టంలోని సెక్షన్ 34 ప్రకారం కోర్టు జోక్యం చేసుకునే పరిధి చాలా పరిమితమని, రికార్డులో ఉన్న అంశాలను పునఃసమీక్షించి మధ్యవర్తుల అభిప్రాయానికి బదులుగా తన అభిప్రాయాన్ని మార్చుకోవడం

సమంజసం కాదని సుప్రీంకోర్టు మరోసారి పునరుద్ఘాటించింది. తీర్పులోని సంబంధిత భాగం ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

> *"మా అభిప్రాయం ప్రకారం, కోర్టు జోక్యం యొక్క పరిధి చాలా పరిమితం. కోర్టు రికార్డులో ఉన్న విషయాలను పునఃసమీక్షించి, మధ్యవర్తి అభిప్రాయానికి బదులుగా తన స్వంత అభిప్రాయాన్ని మార్చడం సమంజసం కాదు. రికార్డులో లోపం కనిపించినా లేదా ఆర్బిట్రేటర్ చట్టబద్ధమైన చట్టపరమైన వైఖరిని పాటించకపోయినా, అప్పుడు మాత్రమే ఆర్బిట్రేటర్ ప్రచురించిన తీర్పులో జోక్యం చేసుకోవడం సమంజసం. ఒకసారి ఆర్బిట్రేటర్ తన ముందున్న అంశానికి తన మనస్సును అన్వయించుకున్న తర్వాత, అది అప్పీలు అన్నట్లుగా కోర్టు ఈ విషయాన్ని తిరిగి అంచనా వేయజాలదు మరియు రెండు అభిప్రాయాలు సాధ్యమే అయినప్పటికీ, ఆర్బిట్రేటర్ తీసుకున్న అభిప్రాయం విజయం సాధిస్తుంది. (చూడండి: భారత్ కోకింగ్ కోల్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఎల్.కె.అహూజా, (2004) 5 ఎస్.సి.సి 109; రవీంద్ర అండ్ అసోసియేట్స్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా, (2010) 1 ఎస్ సిసి 80; మద్నాని కన్స్ట్రక్షన్ కార్పొరేషన్ ప్రైవేట్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా &ఓఆర్ఎస్, (2010) 1 ఎస్సిసి 549; అసోసియేటెడ్ కన్స్ట్రక్షన్ వర్సెస్ పవన్హాన్స్ హెలికాప్టర్స్ లిమిటెడ్, (2008) 16 ఎస్సిసి 128; మరియు సత్యా స్టోన్ &లైమ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా &ఎ.ఎన్.ఆర్., (2008) 14 ఎస్.సి.సి785).*

16. నేషనల్ హైవేస్ అథారిటీ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ గామన్ ఇండియా లిమిటెడ్ 4 కేసులో కోల్కతా హైకోర్టు చట్టంలోని సెక్షన్ 34 ప్రకారం అధికార పరిధిని ఉపయోగించేటప్పుడు, కోర్టు అప్పీల్ కోర్టుగా కూర్చోదని, మధ్యవర్తిత్వ ట్రిబ్యునల్ తన ముందు ఉన్న వాస్తవాలు మరియు సాక్ష్యాల తుది తీర్పుదారు అని పేర్కొంది. తీర్పులోని 28వ పేరాగ్రాఫ్ ను రిఫరెన్స్ కోసం కింద ఉటంకించారు.

"(28) పార్టీలకు విపులమైన న్యాయవాది చెప్పిన మాటలను మేము సుధీర్ఘంగా విన్నాము. ఇరువర్గాల మధ్య ఉన్న వివాదాల మెరిట్లపై సవివరంగా సమర్పించారు. 1996 చట్టంలోని సెక్షన్ 34 ప్రకారం అధికార పరిధిని ఉపయోగిస్తున్నప్పుడు ఈ కోర్టు అప్పీలు కోర్టుగా కూర్చోనందున, విద్యావంతులైన న్యాయవాది వారి వాదనను వినిపించకుండా మేము ఆపలేదు. ఆర్బిట్రల్ ట్రిబ్యునల్ తన ముందు ఉన్న వాస్తవాలు, సాక్ష్యాధారాల తుది తీర్పుదారు అని తేల్చిచెప్పారు. ఈ అవార్డులో ప్రభుత్వ విధానానికి, దేశ చట్టానికి విరుద్ధంగా ఎలాంటి అవకతవకలు, అక్రమాలు కనిపించడం లేదు. మధ్యవర్తిత్వ ట్రిబ్యునల్ తీసుకున్న అభిప్రాయం సహేతుకమైనది మరియు కోర్టుకు భిన్నమైన అభిప్రాయం ఉన్నందున, మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులో 1996 చట్టంలోని సెక్షన్ 34 ప్రకారం జోక్యం చేసుకోకూడదు. సెక్షన్ 34 పరిధి చాలా పరిమితం, సలహాతో కూడుకున్నది. ఆర్బిట్రేషన్ రిఫరెన్స్ ద్వారా తమ వివాదాలను పరిష్కరించుకోవడానికి రెండు వాణిజ్య పక్షాలు అంగీకరించినప్పుడు, సహజ న్యాయ నియమాలను ఉల్లంఘించకపోతే లేదా తీర్పులో కోర్టు జోక్యం చేసుకోవడానికి ప్రేరేపించే ఏదైనా షాకింగ్ విషయం ఉంటే తప్ప వారు మధ్యవర్తిత్వ ట్రిబ్యునల్ తీర్పుకు కట్టుబడి ఉండాలి. తక్షణ కేసులో అలాంటిదేమీ మాకు కనిపించదు".

17) సుమిటోమో హెవీ ఇండస్ట్రీస్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఆయిల్ అండ్ నేచురల్ గ్యాస్ కంపెనీ 5 కేసులో గౌరవ సుప్రీం కోర్టు పేరా 36లో ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది: -

2009లో క్వాలిటీ మాన్యుఫ్యాక్చరింగ్ కార్పొరేషన్ వర్సెస్ సెంట్రల్ వేర్ హౌసింగ్ కార్పొరేషన్ 5 ఎస్ సీసీ 142లో నివేదించినట్లుగా మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును సవాలు చేస్తూ కోర్టు ఆర్బిట్రేటర్ ఇచ్చిన తీర్పు, నిర్ణయంపై అప్పీలుకు వెళ్లడం లేదని, ఈ విషయంలో హైకోర్టు ఆచరణాత్మకంగా చేసింది. అంపైర్ తన ముందున్న విషయాలను పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత, ఒప్పందంలోని

నిబంధనలను అర్థం చేసుకున్న తర్వాత తాను సరైనదిగా భావించే అభిప్రాయాన్ని తీసుకునే హక్కు చట్టబద్ధంగా ఉంటుంది. ఒకవేళ అతడు అలా చేస్తే, అంపైర్ నిర్ణయాన్ని ఫైనల్ గా అంగీకరించాల్సి ఉంటుంది మరియు కట్టుబడి ఉండాలి".

18) ఆయిల్ అండ్ నేచురల్ గ్యాస్ కార్పొరేషన్ లిమిటెడ్వర్సెస్ వెస్ట్రన్ గెకో ఇంటర్నేషనల్ లిమిటెడ్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు త్రిసభ్య ధర్మాసనం ఈ విధంగా తీర్పునిచ్చింది:-

24. మధ్యవర్తిత్వ, రాజీ చట్టం, 1996లోని సెక్షన్ 34లో పేర్కొన్న అంశాలకే మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పరిమితం చేసే కోర్టు అధికార పరిధిని కొట్టివేయాలని, ఈ కోర్టు జోక్యం చేసుకోరాదని ప్రతివాది తరఫున కోరిన వాదనను ఈ దశలో మనం పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చు. మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులో జోక్యం చేసుకోవడానికి కోర్టుకు అధికారం ఉన్న కారణాలేవీ ఈ కేసులో లేవని వాదించారు. ఆర్బిట్రల్ ట్రిబ్యునల్ ముందు నిరూపితమైన వాస్తవాలపై విరుద్ధమైన అభిప్రాయం సాధ్యమే అయినప్పటికీ, ట్రిబ్యునల్ ఇచ్చిన తీర్పుపై అప్పీలులో కూర్చున్నట్లుగా మధ్యవర్తులు తీసుకున్న అభిప్రాయంలో కోర్టు జోక్యం చేసుకోజాలదని వాదించింది.

27. లార్డ్ రీడ్ అభిప్రాయాన్ని ఏసీ కంపెనీస్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ పీఎన్ శర్మ, ఏఎన్నార్ కేసులో ఈ కోర్టు రాజ్యాంగ ధర్మాసనం ఆధారపరిచింది. (ఏఐఆర్ 1965 ఎస్సీ 1595) కోర్టు తరఫున మాట్లాడుతున్న గజేంద్రగడ్కర్, సి.జె.

"మరో మాటలో చెప్పాలంటే, లార్డ్ రీడ్ తీర్పు ప్రకారం, న్యాయ ప్రక్రియను అనుసరించాల్సిన మరియు సహజ న్యాయ సూత్రాలను పాటించాల్సిన అవసరం, ఎస్.191 (4) కింద వాచ్ కమిటీకి

అధికారం ఇచ్చిన నిర్ణయం యొక్క స్వభావం నుండి వస్తుంది. సహజ న్యాయ సూత్రాలను పాటించాల్సిన, న్యాయపరమైన విధానాన్ని అవలంబించాల్సిన ప్రాంతం విస్తృతమైందని, తత్ఫలితంగా, రిట్ అధికార పరిధిని తదనుగుణంగా విస్తరించారని గమనించవచ్చు. మన రాజ్యాంగంలోని 226వ అధికరణ ప్రకారం ఏవైనా అక్రమ ఉత్తర్వులను సవరించవచ్చా అనే ప్రశ్నలను ఎదుర్కోవడంలో, ఈ తీర్పులో లార్డ్ రీడ్ సూచించిన పరీక్ష గణనీయమైన సహాయాన్ని అందిస్తుంది.

29. హేతుబద్ధమైన ఏ వ్యక్తీ అంగీకరించని వికృతమైన లేదా అహేతుకమైన నిర్ణయం న్యాయస్థానంలో కొనసాగదనే సూత్రాన్ని పరిపాలనా చట్టంలో గౌరవనీయమైన న్యాయశాస్త్ర మౌలిక సూత్రంగా ఇప్పుడు గుర్తించడం తక్కువేమీ కాదు. వెడ్నెస్ బరీ యొక్క సహేతుకత సూత్రం ఆధారంగా నిర్ణయాల యొక్క విచక్షణ లేదా అహేతుకతను పరీక్షిస్తారు. సహేతుకత ప్రమాణాలకు లోబడే నిర్ణయాలు తరచుగా ఉన్నత న్యాయస్థానాల రిట్ అధికార పరిధిలో కోర్టులో సవాలు చేయడానికి సిద్ధంగా ఉంటాయి, కానీ అవి అందుబాటులో ఉన్న చట్టపరమైన ప్రక్రియలలో తక్కువ కాదు.

19) వేదాంత లిమిటెడ్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఈ క్రింది విధంగా వ్యాఖ్యానించింది :-

> "10. మరింత ముందుకు వెళ్ళే ముందు, భారతదేశంలో మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులో జోక్యం చేసుకునే పరిధికి సంబంధించి ప్రస్తుత చట్ట స్థితిని క్లుప్తంగా పునఃసమీక్షించాల్సిన అవసరం ఉందని మేము భావిస్తున్నాము, అయితే దీనికి సంబంధించిన సూత్రాలను వివరంగా చర్చించడం ద్వారా ఈ తీర్పుపై భారం మోపాలని మేము కోరుకోవడం లేదు. మధ్యవర్తిత్వ మరియు రాజీ చట్టం, 1996 లోని సెక్షన్ 34 లేదా సెక్షన్ 37 (సంక్షిప్తంగా,

"1996 చట్టం") ప్రకారం అటువంటి జోక్యాన్ని చేపట్టవచ్చు. మొదటిది మధ్యవర్తిత్వ తీర్పుకు సవాళ్లను డీల్ చేస్తే, రెండవది, సెక్షన్ 34 కింద మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పక్కన పెట్టడం లేదా తిరస్కరించడంపై చేసిన అప్పీళ్లను డీల్ చేస్తుంది.

11. సెక్షన్ 34కు సంబంధించినంతవరకు మధ్యవర్తిత్వ తీర్పుపై కోర్టు అప్పీలుకు కూర్చోదని, సెక్షన్ 34(2)(బి)(2) (2) (2) కింద కల్పించిన పరిమిత ప్రాతిపదికన మెరిట్లపై జోక్యం చేసుకోవచ్చని, అంటే తీర్పు భారత ప్రభుత్వ విధానానికి విరుద్ధంగా ఉంటే. 2015 లో 1996 చట్టం సవరణలకు ముందు ఈ కోర్టు తీర్పుల ద్వారా స్పష్టం చేసిన చట్టపరమైన స్థానం ప్రకారం, భారత ప్రభుత్వ విధానాన్ని ఉల్లంఘించడం, భారత చట్టం యొక్క ప్రాథమిక విధానాన్ని ఉల్లంఘించడం, భారతదేశ ప్రయోజనాల ఉల్లంఘన, న్యాయం లేదా నైతికతతో సంఘర్షణ మరియు మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులో పేటెంట్ చట్టవిరుద్ధత ఉనికి ఉన్నాయి. అదనంగా, "భారతీయ చట్టం యొక్క ప్రాథమిక విధానం" యొక్క భావన శాసనాలు మరియు న్యాయపరమైన పూర్వాపరాలకు కట్టుబడి ఉండటం, న్యాయ విధానాన్ని అవలంబించడం, సహజ న్యాయ సూత్రాలకు కట్టుబడి ఉండటం మరియు వెడ్నెస్బరీ సహేతుకతను కలిగి ఉంటుంది. అంతేకాక, "పేటెంట్ చట్టవిరుద్ధత" అనేది భారతదేశం యొక్క ప్రాథమిక చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడం, 1996 చట్టాన్ని ఉల్లంఘించడం మరియు ఒప్పంద నిబంధనలను ఉల్లంఘించడం అని భావించబడింది.

ఈ షరతుల్లో ఏదో ఒకదాన్ని పాటిస్తేనే సెక్షన్ 34(2)(బి) ప్రకారం మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులో కోర్టు జోక్యం చేసుకోవచ్చు.

(ii) కానీ అటువంటి జోక్యం వివాదం యొక్క యోగ్యతలను సమీక్షించాల్సిన అవసరం లేదు, మరియు మధ్యవర్తి కనుగొన్న విషయాలు ఏకపక్షంగా, మోసపూరితంగా లేదా వికృతంగా ఉన్నప్పుడు, లేదా కోర్టు యొక్క మనస్సాక్షి దిగ్భ్రాంతికి గురైనప్పుడు, లేదా చట్టవిరుద్ధత చిన్నది కానప్పుడు కానీ విషయం యొక్క మూలానికి వెళ్ళినప్పుడు మాత్రమే పరిమితం అవుతుంది. మధ్యవర్తి తీసుకున్న అభిప్రాయం వాస్తవాల ఆధారంగా సాధ్యమయ్యే అభిప్రాయం అయితే మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులో జోక్యం చేసుకోకూడదు.

2015లో సెక్షన్ 34కు సవరణలు చేసిన తర్వాత పై వైఖరిలో కొంత మార్పు రావడం గమనార్హం. సెక్షన్ 34(2)కు వివరణ 1ను చేర్చిన తరువాత, భారత ప్రభుత్వ విధానాన్ని ఉల్లంఘించే పరిధిని సవరించారు, దీని అర్థం తీర్పు తయారీలో మోసం లేదా అవినీతి, చట్టంలోని సెక్షన్ 75 లేదా సెక్షన్ 81 ఉల్లంఘన, భారత చట్టం యొక్క ప్రాథమిక విధానాన్ని ఉల్లంఘించడం, మరియు న్యాయం లేదా నైతికత యొక్క అత్యంత ప్రాథమిక భావనలతో విభేదిస్తుంది. అదనంగా, సెక్షన్ 34 లో సబ్ సెక్షన్ (2 ఎ) చేర్చబడింది, ఇది దేశీయ మధ్యవర్తిత్వాల విషయంలో, భారత ప్రభుత్వ విధానాన్ని ఉల్లంఘించడం కూడా అవార్డు ముఖంపై కనిపించే పేటెంట్ చట్టవిరుద్ధతను కలిగి ఉంటుంది. చట్టాన్ని తప్పుగా అన్వయించినంత మాత్రాన లేదా సాక్ష్యాధారాలను పునఃపరిశీలించినంత మాత్రాన అవార్డును పక్కన పెట్టరాదని అదే నిబంధన చెబుతోంది.

12. సెక్షన్ 37 ప్రకారం సెక్షన్ 34 కింద జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల్లో జోక్యం చేసుకోవడానికి సంబంధించి, సెక్షన్ 34 కింద విధించిన పరిమితులకు మించి సెక్షన్ 37 కింద అటువంటి జోక్యం ఉండకూడదనే విషయాన్ని కొట్టిపారేయలేం. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, కోర్టు తీర్పు యొక్క అర్హతలపై స్వతంత్ర మదింపును చేపట్టదు మరియు సెక్షన్ 34 కింద కోర్టు అధికారాన్ని ఉపయోగించడం నిబంధన పరిధిని మించలేదని మాత్రమే నిర్ధారించాలి. అందువల్ల, సెక్షన్ 34 కింద కోర్టు మరియు సెక్షన్ 37 కింద అప్పీలులో కోర్టు

మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును ధృవీకరించినట్లయితే, ఈ కోర్టు అటువంటి సమకాలీన ఫలితాలకు భంగం కలిగించడానికి చాలా జాగ్రత్తగా మరియు నెమ్మదిగా ఉండాలి".

20) **వేదాంత లిమిటెడ్** కేసులో తీర్పును చదివితే చట్టంలోని సెక్షన్ 34 ప్రకారం, మధ్యవర్తి కనుగొన్న విషయాలు మధ్యవర్తిత్వం, దుర్మార్గమైనవి లేదా వికృతమైనవి లేదా కోర్టు స్పృహలో ఉన్నప్పుడు లేదా అక్రమం విషయం యొక్క మూలానికి వెళ్ళే పరిస్థితులకు సమీక్ష పరిమితం అని తెలుస్తుంది. అంతే కాకుండా, మధ్యవర్తి తీసుకున్న అభిప్రాయం వాస్తవాల ఆధారంగా సాధ్యమయ్యే అభిప్రాయం అయితే మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులో జోక్యం చేసుకోలేమని కోర్టు అభిప్రాయపడింది. (కోర్టు ఇచ్చిన వివరణ)

అంతేకాకుండా, సెక్షన్ 2(బి)(2)ను సెక్షన్ 34 వరకు ప్రస్తావిస్తూ, దేశీయ మధ్యవర్తిత్వంలో, భారత పబ్లిక్ పాలసీ ఉల్లంఘనలో పేటెంట్ చట్టవిరుద్ధత కూడా ఉందని, చట్టాన్ని తప్పుగా అన్వయించడం లేదా సాక్ష్యాలను తిరిగి ప్రశంసించడం ద్వారా తీర్పును కొట్టివేయలేమని కోర్టు పేర్కొంది. 21) ఆర్బిట్రేషన్ యాక్ట్, 1996లోని సెక్షన్ 34(2) (బి)(2)లో ఉన్న "పబ్లిక్ పాలసీ" అనే పదాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకొని, ***ఓఎన్ జిసి లిమిటెడ్ వర్సెస్ సా పైప్స్ లిమిటెడ్*** 7లో సుప్రీంకోర్టు రేణుసాగర్ కేసును ప్రస్తావిస్తూ ఈ క్రింది విధంగా తీర్పునిచ్చింది:

31. కాబట్టి సెక్షన్ 34లో ఉపయోగించిన 'పబ్లిక్ పాలసీ ఆఫ్ ఇండియా' అనే పదబంధానికి విస్తృత అర్థం ఇవ్వాల్సిన అవసరం ఉందని మా అభిప్రాయం. ప్రజావిధానం అనే భావన ప్రజా శ్రేయస్సుకు, ప్రజాప్రయోజనాలకు సంబంధించిన కొన్ని విషయాలను సూచిస్తుందని చెప్పవచ్చు. ఏది ప్రజా శ్రేయస్సు కోసమో, ఏది ప్రజాప్రయోజనమో, ఏది హానికరమో, ఏది ప్రజాప్రయోజనమో

కాలానుగుణంగా మారుతూ ఉంటుంది. ఏదేమైనా, చట్టబద్ధమైన నిబంధనలను ఉల్లంఘిస్తున్న ఈ అవార్డు ప్రజాప్రయోజనాల కోసం అని చెప్పలేము. అటువంటి తీర్పు/తీర్పు/నిర్ణయం న్యాయ పరిపాలనపై ప్రతికూల ప్రభావం చూపే అవకాశం ఉంది. కాబట్టి మా దృష్టిలో రేణుసాగర్ విషయంలో (సుప్ర) 'పబ్లిక్ పాలసీ' అనే పదానికి సంకుచితమైన అర్థం ఇవ్వడంతో పాటు, పేటెంట్ చట్టవిరుద్ధమైతే అవార్డును రద్దు చేయవచ్చని భావించాలి. ఫలితం ఏమిటంటే- దీనికి విరుద్ధంగా ఉంటే అవార్డును పక్కన పెట్టవచ్చు:

(ఎ) భారతీయ చట్టం యొక్క ప్రాథమిక విధానం; లేదా

బి) భారతదేశ ప్రయోజనాలు; లేదా

(సి) న్యాయం లేదా నైతికత, లేదా

(డి) అదనంగా, ఇది పేటెంట్ చట్టవిరుద్ధం అయితే.

అక్రమాలు మూలాల్లోకి వెళ్లాలని, అక్రమాలు చిన్నదైతే తీర్పు ప్రజా విధానానికి విరుద్ధమని భావించలేమన్నారు. కోర్టు మనస్సాక్షిని దిగ్భ్రాంతికి గురిచేసే విధంగా అన్యాయంగా, అసమంజసంగా ఉంటే తీర్పును కూడా పక్కన పెట్టవచ్చు. ఇలాంటి అవార్డులు ప్రజా విధానానికి వ్యతిరేకమని, దీనిని చెల్లనిదిగా ప్రకటించాల్సిన అవసరం ఉందన్నారు.

22) అసోసియేట్ బిల్డర్స్ వర్సెస్ ఢిల్లీ డెవలప్ మెంట్ అథారిటీ 8 కేసులో, సబ్ క్లాజ్ 2 (ఎ)లో ఉన్న ఏ ఒక్క ఆధారం మధ్యవర్తిత్వ తీర్పు ద్వారా ఇచ్చిన తీర్పు యొక్క యోగ్యతలకు సంబంధించినది కాదని, ఈ తీర్పు భారత ప్రభుత్వ విధానానికి విరుద్ధంగా ఉన్నప్పుడు మాత్రమే

మధ్యవర్తిత్వ అవార్డు యొక్క అర్హతలను కొన్ని నిర్దిష్ట పరిస్థితులలో పరిశీలించాల్సి ఉంటుందని గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.

23) పైన పేర్కొన్న అన్ని తీర్పులు మధ్యవర్తిత్వ మరియు రాజీ చట్టంలోని సెక్షన్ 34 కింద కోర్టు జోక్యం పరిధికి సంబంధించినవి. కానీ, గమనించవలసిన ఒక ముఖ్యమైన అంశం ఏమిటంటే, పైన పేర్కొన్న అన్ని కేసులలో ఇమిడి ఉన్న వివాదాలు వాణిజ్య వివాదాలు, ఇక్కడ రెండు వాణిజ్య పక్షాలు తమ వివాదాన్ని మధ్యవర్తిత్వ రిఫరెన్స్ ద్వారా పరిష్కరించుకోవడానికి అంగీకరించాయి. ఆ కేసుల్లో కూడా ఆర్బిట్రేటర్ చెప్పిన విషయాలు వక్రంగా ఉన్న చోట సెక్షన్ 34 ప్రకారం జోక్యం అవసరమని సుప్రీంకోర్టు అభిప్రాయపడింది. కోర్టు స్పృహను దిగ్భ్రాంతికి గురిచేస్తుంది; అది విషయం యొక్క మూలానికి వెళుతుంది; మరియు అవార్డు ఈ దేశం యొక్క ప్రజా విధానానికి విరుద్ధంగా ఉన్నప్పుడు.

24) ప్రస్తుత పరిస్థితుల్లో కోర్టు తీర్పును సవరించగలదా అనేది ఇప్పుడు ప్రశ్న.

25) 1940 నాటి మధ్యవర్తిత్వ చట్టానికి భిన్నంగా, మధ్యవర్తిత్వ తీర్పులో జోక్యం చేసుకోవడానికి కోర్టు యొక్క అధికార పరిధి ఇప్పుడు సెక్షన్ 34 లో నిర్దేశించిన కొన్ని బాగా నిర్వచించబడిన పారామీటర్ల ద్వారా చట్టబద్ధంగా పరిమితం చేయబడింది. 1940 చట్టంలోని సెక్షన్ 30 ప్రకారం, (i) మధ్యవర్తి లేదా అంపైర్ తనను తాను దుర్వినియోగం చేసినప్పుడు లేదా మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియను దుర్వినియోగం చేసినప్పుడు తీర్పును రద్దు చేయవచ్చు; (2) మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియ చెల్లని తరువాత కోర్టు మధ్యవర్తిత్వాన్ని రద్దు చేసిన తరువాత ఒక తీర్పు ఇవ్వబడింది; మరియు (iii) ఒక అవార్డును సక్రమంగా పొందలేదు లేదా ఇతరత్రా చెల్లుబాటు కాదు. కానీ, 1996 చట్టం ప్రకారం 1 నుంచి 5 క్లాజుల్లో పేర్కొన్న ఐదు ఆకస్మిక అంశాల్లో ఏవైనా ఉన్నాయని కోర్టును

ఆశ్రయించే పక్షం రుజువులు సమర్పిస్తే సెక్షన్ 34(2)(ఎ) ప్రకారం మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును రద్దు చేయవచ్చు. ప్రత్యామ్నాయంగా, సెక్షన్ 34(2)(బి) ప్రకారం తీర్పును రద్దు చేస్తారు:- (1) ప్రస్తుతానికి అమలులో ఉన్న చట్టం ప్రకారం మధ్యవర్తిత్వం ద్వారా వివాదాన్ని పరిష్కరించుకునే సామర్థ్యం కోర్టుకు లేదు; లేదా (2) మధ్యవర్తిత్వ తీర్పు భారతదేశ ప్రభుత్వ విధానానికి విరుద్ధంగా ఉంది.

26) ఈ చట్టంలోని సెక్షన్ 34(1) ప్రకారం మధ్యవర్తిత్వ తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా ఒక చట్టాన్ని సబ్ సెక్షన్ (2), సబ్ సెక్షన్ (3) ప్రకారం రద్దు చేయాలనే దరఖాస్తు ద్వారా మాత్రమే చేయవచ్చు. సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ఉపయోగించిన వ్యక్తీకరణ దృష్ట్యా, ఇతర ఉప విభాగాలు "కోర్టు ద్వారా పక్కన పెట్టబడినవి" అనే పదాన్ని మాత్రమే ఉపయోగించాయి. "సవరించడం", "సవరించడం", "రిఫరెన్స్" లేదా "మారడం" అనే పదాల ప్రస్తావన లేదు. మధ్యవర్తిత్వ చట్టం, 1940 లోని సెక్షన్ 15 ప్రకారం క్లాజులు (ఎ), (బి) మరియు (సి) లోని పరిమితులకు లోబడి తీర్పును సవరించడానికి లేదా సరిదిద్దడానికి కోర్టుకు అధికారం ఇవ్వబడింది. అయితే, యుఎన్ సిఐటిఆర్ ఎల్ నమూనా చట్టాన్ని అనుసరించిన 1996 చట్టంలో 1940 చట్టంలోని సెక్షన్ 15ను పోలిన నిబంధన లేదు. సెక్షన్ 34 (1) యుఎన్ సిఐటిఆర్ ఎ మోడల్ చట్టంలోని ఆర్టికల్ 34 (1) కు ప్రతిరూపం, ఇది అవార్డును పక్కన పెట్టడం గురించి మాత్రమే మాట్లాడుతుంది.

27) ఇక్కడ ప్రశ్న అవార్డు సవరణకు సంబంధించింది. ఇక్కడ పిటిషనర్లు అవార్డును ఆమోదించడాన్ని ప్రశ్నించడం లేదు, కానీ వారు అవార్డును సవరించాలని కోరుతున్నారు. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, రహదారి వెడల్పు కోసం తమ భూములను ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసుకున్నప్పుడు అధికారులు ఇచ్చిన పరిహారంపై వ్యవసాయ రైతులు అయిన పిటిషనర్లు సంతృప్తి చెందలేదు. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లు ఈ భూములను హైవే వేయడానికి పేద రైతుల

నుంచి బలవంతంగా స్వాధీనం చేసుకున్నారు, తద్వారా వారి ఆస్తిని మరియు వారి జీవనోపాధిని కూడా నిరాకరించారు. ఈ పరిస్థితుల్లో ప్రాథమిక సూత్రాలను విస్మరించినా, ప్రభుత్వ విధానానికి విరుద్ధంగా ఇచ్చినా, ఏకరూప పద్ధతులు అవలంబించకుండా అధికారుల ఇష్టాయిష్టాలకు అప్పగించినా మధ్యవర్తి తీర్పును తాకకుండానే ఉంటుందని చెప్పగలమా? మరో మాటలో చెప్పాలంటే, సెక్షన్ 34 క్లాజ్ -(5) కింద పరిహారాన్ని చట్టంలోని సెక్షన్ 34(2) పరిధిలోకి కుదించాలా? గాయత్రీ బాలస్వామి కేసులో తమిళనాడు హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ గమనించినట్లుగా సెక్షన్ 34 కింద పరిధి చాలా పరిమితంగా ఉందనే కారణంతో తక్కువ మొత్తం చెల్లించి పేద రైతుల భూములను స్వాధీనం చేసుకున్నప్పుడు న్యాయస్థానాలు మౌన ప్రేక్షకుడిగా ఉండాలా?

28) "మధ్యవర్తిత్వ తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించడం" అనే పదం ఒక సమగ్రమైన మరియు సమ్మిళిత వ్యక్తీకరణ మరియు కోర్టు యొక్క అధికారం కేవలం తీర్పును పక్కన పెట్టడానికి మరియు మధ్యవర్తిత్వ ప్రక్రియను ప్రారంభించడానికి ముందు ఆలోచించిన లేదా అర్థమైన దానికంటే చాలా అధ్వాన్నంగా ఉన్న పక్షాలను వదిలివేయడానికి మాత్రమే పరిమితం అని భావించలేము. అందువల్ల, సెక్షన్ 34(1)లో కనిపించే "మధ్యవర్తిత్వ తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించడం" అనే పదాన్ని కేవలం తీర్పును రద్దు చేయమని కోరే హక్కుగా భావించలేమని మేము భావిస్తున్నాము; ఇది అవార్డును పక్కన పెట్టడానికి లేదా సవరించడానికి లేదా పెంచడానికి లేదా మార్చడానికి కావచ్చు. ప్రాజెక్టు డైరెక్టర్, మదురై వి.ఎం.విజయలక్ష్మి, ఓఆర్ఎస్ విషయంలో మద్రాసు హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పు మా అభిప్రాయానికి మద్దతు లభిస్తోంది. 9, దీనిలో, న్యాయస్థానానికి పునర్నిర్మాణ హక్కు గణనీయమైన హక్కు అని మరియు ఆ హక్కును అమలు చేయాల్సిన లేదా ఉపయోగించాల్సిన రూపం ద్వారా ఆ హక్కును కుదించడానికి బాధ్యత వహించదని పేర్కొంది. అలా కాకుండా, సెక్షన్ 34 కింద కోర్టుకు ఇవ్వబడిన అధికారం పర్యవేక్షక స్వభావం మాత్రమే, ఇది కొంతవరకు సిపిసి

సెక్షన్ 115 ను పోలి ఉంటుంది, తద్వారా, కేసు పరిస్థితులలో అవసరమైతే కోర్టు తీర్పును మార్చవచ్చు లేదా సవరించవచ్చు.

29) గౌతమ్ కన్స్ట్రక్షన్స్ అండ్ ఫిషర్స్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ నేషనల్ బ్యాంక్ ఫర్ అగ్రికల్చరల్ అండ్ రూరల్ డెవలప్మెంట్ 10 కేసులో 48,000 చదరపు అడుగుల నిర్మాణ విస్తీర్ణానికి సంబంధించి చదరపు అడుగుకు 400 చొప్పున కార్యాలయ వసతిని విక్రయించడానికి మరియు కొనుగోలు చేయడానికి పార్టీలు ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నాయి. ఈ లావాదేవీ రెండు ఒప్పందాల ద్వారా నిర్వహించబడింది, వాటిలో ఒకటి చదరపు అడుగుకు రూ.250/- రేటును నిర్దేశించింది, మరొకటి చదరపు అడుగుకు రూ.150/- సౌకర్యాలకు సంబంధించినది. ఇరువర్గాల మధ్య వివాదం తలెత్తడంతో ఈ విషయాన్ని మధ్యవర్తిత్వానికి పంపారు. ఆర్బిట్రేటర్ చదరపు అడుగుకు రూ.400/- మరియు సంవత్సరానికి 18% వడ్డీని అనుమతించాడు. 1940 చట్టం ప్రకారం ఈ తీర్పును సుప్రీంకోర్టు నిబంధనగా మార్చాలని పిటిషన్ దాఖలైంది. దానిని కొట్టివేయాలని అవార్డు గ్రహీత పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. చదరపు అడుగుకు రూ.400 చొప్పున వడ్డీ చెల్లించాలన్న వాదనను మద్రాస్ హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి సమర్థించారు. డివిజన్ బెంచ్ దాన్ని రివర్స్ చేసి చదరపు అడుగుకు రూ.150/- చొప్పున వడ్డీ రేటును తగ్గించింది. ఈ కేసును సుప్రీంకోర్టుకు అప్పీలుకు తీసుకెళ్లగా, సుప్రీంకోర్టు చదరపు అడుగుకు రూ.250 చొప్పున ధరను నిర్ణయించింది. 2/9/2014న నిర్ణయించిన ఎంఎస్ జి వర్సెస్ ఇస్గ్ నోవాసాఫ్ట్ టెక్నాలజీస్ (ఒరిజినల్ పిటిషన్ నెం. 463/2012) లో మద్రాస్ హైకోర్టు గమనించినట్లుగా, గౌతమ్ కన్ స్ట్రక్షన్స్ అండ్ ఫిషర్స్ లిమిటెడ్ కేసులో మార్పు 1940 చట్టంలోని సెక్షన్ 15లోని క్లాజులు (ఎ), (బి) లేదా (సి) పరిధిలోకి రాలేదు.

30) టాటా హైడ్రో ఎలక్ట్రిక్ పవర్ సప్లై కంపెనీ లిమిటెడ్ వర్సెస్ యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా11లో, రైల్వే ట్రాక్ లపై విద్యుత్ సరఫరా కోసం పిటిషనర్ కంపెనీ మరియు యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా మధ్య ఒక ఒప్పందం నుండి వివాదం తలెత్తింది, దీనిని మధ్యవర్తిత్వానికి పంపారు. ఆర్బిట్రేటర్ సంవత్సరానికి 12% వడ్డీతో సహా చెల్లించాల్సిన రూ.4.00 కోట్ల మొత్తాన్ని హక్కుదారుడికి ఇచ్చాడు. సెక్షన్ 34 కింద భారత యూనియన్ దాఖలు చేసిన పిటిషన్ ను ఒక విద్వాంసుడైన న్యాయమూర్తి అనుమతించారు మరియు భారతీయ విద్యుత్ చట్టం, 1910 లోని సెక్షన్ 26 కింద మాత్రమే వివాదాన్ని పరిష్కరించగలరు మరియు ప్రైవేట్ మధ్యవర్తిత్వం ద్వారా కాదని పేర్కొంటూ తీర్పును కొట్టివేశారు. డివిజన్ బెంచ్ ఈ అభిప్రాయాన్ని ధృవీకరించింది మరియు టాటా హైడ్రో ఎలక్ట్రిక్ పవర్ సప్లై కంపెనీ లిమిటెడ్ ఈ విషయాన్ని సుప్రీంకోర్టుకు అప్పీల్ చేసింది. ఈ వివాదం ప్రత్యేక చట్టంలోని సెక్షన్ 26 పరిధిలోకి రాదని తేల్చిన సుప్రీంకోర్టు హైకోర్టు తీర్పులను తిప్పికొట్టింది. ఫలితంగా ఆర్బిట్రేటర్ ఇచ్చిన తీర్పును సమర్థించారు. అయితే బిల్లుల సమర్పణ తేదీ నుంచి కాకుండా తీర్పు వెలువడిన తేదీ నుంచి మాత్రమే వడ్డీని పరిమితం చేస్తూ సుప్రీంకోర్టు ఉత్తర్వులను సవరించింది. ఈ కేసు 1996 చట్టం కింద మాత్రమే వచ్చింది. ఈ కేసులో కూడా తీర్పును సవరించే కోర్టుకు ఉన్న అధికారానికి సంబంధించిన ప్రశ్నను ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించనప్పటికీ, వాస్తవానికి ఈ తీర్పును గౌరవనీయ సుప్రీంకోర్టు సవరించింది.

31) హిందుస్తాన్ జింక్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ ఫ్రెండ్స్ కోల్ కార్బనైజేషన్ 12లో మెటలర్జికల్ కోక్ అమ్మకాలు, సరఫరాకు సంబంధించిన ఒప్పందానికి సంబంధించిన అంశం. ఆర్బిట్రేటర్ ఇచ్చిన తీర్పును జిల్లా కోర్టు సవరించింది. చట్టంలోని సెక్షన్ 37 కింద దాఖలైన అప్పీలులో తీర్పును పూర్తిగా సమర్థించుకునేందుకు అనుమతించారు. దీనిపై హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును కొట్టివేసి ట్రయల్ కోర్టు తీర్పును సుప్రీంకోర్టు పునరుద్ధరించింది. ఈ కేసులో తీర్పును సవరించే అధికారం సుప్రీంకోర్టుకు ఉందా అనే అంశాన్ని ప్రత్యేకంగా ప్రస్తావించలేదు. అయితే, తీర్పును సవరిస్తూ ట్రయల్ కోర్టు తీసుకున్న నిర్ణయంపై ఆమోద ముద్ర వేసింది.

32) ఈ దశలో, మెక్ డెర్మాట్ ఇంటర్నేషనల్ ఇంక్ వర్సెస్ బర్న్ స్టాండర్డ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ 13 లో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును ప్రస్తావించడం సముచితంగా ఉంటుంది, దీనిలో సుప్రీంకోర్టు వివిధ పాక్షిక / మధ్యంతర తీర్పులను సవాలు చేసింది, అలాగే సుప్రీంకోర్టు నియమించిన ఆర్బిట్రేటర్ ఇచ్చిన తుది తీర్పును కూడా ప్రస్తావించడం సముచితం. ఆ కేసులో ఆర్బిట్రేటర్ మొదట పాక్షిక తీర్పును జారీ చేశాడు. ఆ తర్వాత ఆర్బిట్రేటర్ తన పాక్షిక తీర్పులో కొన్ని క్లెయిమ్లను పరిష్కరించలేదనే కారణంతో 1996 చట్టంలోని సెక్షన్ 33 కింద దరఖాస్తులు దాఖలు చేశారు. పాక్షిక తీర్పును ఆమోదించే హక్కుకు సంబంధించి ప్రాథమిక అభ్యంతరాలు లేవనెత్తినప్పటికీ, ఆర్బిట్రేటర్ అదనపు తీర్పును జారీ చేశారు. ఆ తర్వాతే సెక్షన్ 34 కింద పాక్షిక అవార్డు, అదనపు అవార్డు రెండింటినీ ప్రశ్నిస్తూ పిటిషన్ దాఖలైంది. దరఖాస్తు పెండింగ్ లో ఉండగానే తుది తీర్పును కూడా ఆమోదించి, సెక్షన్ 34 కింద దాన్ని సవాలు చేస్తూ పిటిషన్ దాఖలు చేశారు. పాక్షిక తీర్పు చట్టంలో అనుమతించబడుతుందా అనే ప్రశ్నతో సహా అనేక ప్రశ్నలు సుప్రీంకోర్టు ముందు తలెత్తాయి. 1940 చట్టం నుంచి 1996 చట్టంలో చేసిన సమూలమైన మార్పును పరిగణనలోకి తీసుకున్న సుప్రీంకోర్టు 52వ పేరాలో ఈ విధంగా పేర్కొంది.

> 1996 చట్టం న్యాయస్థానాల పర్యవేక్షక పాత్రకు, మధ్యవర్తిత్వ తీర్పును పునఃసమీక్షించడానికి, నిష్పాక్షికతను నిర్ధారించడానికి మాత్రమే అవకాశం కల్పిస్తుంది. మధ్యవర్తుల మోసం లేదా పక్షపాతం, సహజ న్యాయాన్ని ఉల్లంఘించడం వంటి కొన్ని సందర్భాల్లో మాత్రమే కోర్టు జోక్యం ఉంటుంది. మధ్యవర్తుల తప్పులను కోర్టు సరిదిద్దజాలదు. తీర్పును రద్దు చేస్తేనే పార్టీలు కోరుకుంటే మళ్లీ మధ్యవర్తిత్వాన్ని ప్రారంభించే స్వేచ్ఛ ఉంటుంది. కాబట్టి ఈ నిబంధన యొక్క పథకం కోర్టు యొక్క పర్యవేక్షక పాత్రను కనీస స్థాయిలో ఉంచడమే లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది మరియు ఒప్పందంలోని పక్షాలు

మధ్యవర్తిత్వాన్ని ఎంచుకోవడం ద్వారా కోర్టు అధికార పరిధిని మినహాయించాలని తెలిపైన నిర్ణయం తీసుకోవడం వల్ల ఇది సమర్థించబడుతుంది.

33) కృష్ణ భాగ్య జల నిగమ్ లిమిటెడ్ వర్సెస్ జి.హరిశ్చంద్రారెడ్డి 14 కేసులో గౌరవ సుప్రీంకోర్టు తీర్పును సవరించడం కూడా ఇక్కడ గమనించాల్సిన విషయం. అదేవిధంగా యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ ఆర్టిక్ ఇండియా 15లో బాంబే హైకోర్టు, యూనియన్ ఆఫ్ ఇండియా వర్సెస్ మోడ్రన్ లామినేటర్స్ 16లో ఢిల్లీ హైకోర్టు ఆర్బిట్రేషన్ ఇచ్చిన తీర్పును సవరించాయి. అంతకుముందు పేరాగ్రాఫ్ లలో ప్రస్తావించిన సుప్రీంకోర్టు తీర్పులను బట్టి చూస్తే సెక్షన్ 34లో కనిపించే భావవ్యక్తీకరణను సుప్రీంకోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకోలేదని, ఇప్పటికీ ఉత్తర్వులను సవరించిందని స్పష్టమవుతోంది. మెక్ డెర్మోట్ ఇంటర్నేషనల్ ఇంక్ కేసులో కూడా ఈ సమస్యను పరిష్కరించలేదు మరియు సెక్షన్ 34 లో కనిపించే "పక్కన పెట్టబడిన" అనే పదానికి తీర్పు ఎటువంటి వివరణ ఇవ్వలేదు.

34) సుప్రీంకోర్టు, వివిధ హైకోర్టుల వివిధ నిర్ణయాలను బట్టి చూస్తే, తీర్పును సవరించడానికి లేదా సవరించడానికి లేదా మార్చడానికి అధికారం ఉన్న సెక్షన్ 34 లోకి చదివే వివరణకు న్యాయవ్యవస్థ అనుకూలంగా కనిపిస్తుంది. ఈ అభిప్రాయానికి మద్రాసు హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి ఎంఎస్ జి వి ఇస్గ నోవాసాఫ్ట్ టెక్నాలజీస్ కేసులో ఇచ్చిన తీర్పుతో పాటు మదురై ప్రాజెక్ట్ డైరెక్టర్, గాయత్రి బాలస్వామి వర్సెస్ ఐఎస్ జి నోవాసాఫ్ట్ టెక్నాలజీస్ లిమిటెడ్ 17 కేసులో హైకోర్టు ఇచ్చిన రెండు డివిజన్ బెంచ్ తీర్పుల నుండి కూడా మద్దతు లభిస్తుంది.

35) ఇప్పుడు భారత ప్రభుత్వ విధానం విషయానికి వస్తే, భూ సేకరణకు సంబంధించినంత వరకు, భూమిని కోల్పోతున్న వ్యక్తి ప్రయోజనం కోసం, ముఖ్యంగా గ్రామీణ ప్రాంతాలలో. ఇది

ప్రయోజనకరమైన చట్టం కాబట్టి, ప్రస్తుతం ఉన్న చట్టం మరియు ఎప్పటికప్పుడు జారీ చేసే మార్గదర్శకాల ఆధారంగా భూమిని కోల్పోయిన వారికి న్యాయమైన మరియు సహేతుకమైన మొత్తాన్ని పరిహారంగా పొందేలా కోర్టు సాధారణంగా చూస్తుంది.

36) ప్రసిద్ధ డొమైన్ సిద్ధాంతం ప్రజా ఉపయోగం కోసం భూమిని సేకరించడానికి సార్వభౌముడికి అధికారం ఇస్తుంది. ఆస్తి హక్కును హరించివేసిన 44వ సవరణ ఆస్తి హక్కు ఇకపై ప్రాథమిక హక్కు కాదని, రాజ్యాంగ/ చట్టపరమైన హక్కు అని, ఉల్లంఘిస్తే మార్కెట్ విలువ ప్రకారం నష్టపరిహారం పొందడమే పరిష్కారమని స్పష్టం చేసింది. ఆర్టికల్ 31(2)లో ఉపయోగించిన పరిహారం అనే పదం పూర్తి నష్టపరిహారాన్ని సూచిస్తుంది, అంటే కొనుగోలు సమయంలో ఆస్తి యొక్క మార్కెట్ విలువ. ఇది యజమాని కోల్పోయిన దానితో సమానంగా ఉండాలి. 'న్యాయం', సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ, 'హోదా, అవకాశాల సమానత్వం' లక్ష్యాలకు పొంతన లేకపోవడం, 'సోషలిస్టు ప్రజాస్వామిక రిపబ్లిక్' స్థాపనతో ఆస్తి హక్కును రద్దు చేశారని జస్టిస్ ఓ.చిన్నప్పరెడ్డి పేర్కొన్నారు. కాబట్టి నిర్వాసితులకు వారికి తగిన మేరకు నష్టపరిహారం చెల్లించాల్సి ఉంటుందని, ఇందుకోసం రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 300ఏ, దేశ విధానాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుని 'జిల్లా కలెక్టర్'గా ఉన్న మధ్యవర్తి జారీ చేసిన ఉత్తర్వులకు చెక్ పెట్టాల్సిన అవసరం ఉందని భావిస్తున్నాం.

37) పై పరిశోధనల దృష్ట్యా, ఆర్బిట్రేటర్ కనుగొన్న అంశాలలో ఏమైనా మార్పులు అవసరమా లేదా ఆ ఫలితాలు ప్రజా విధానానికి వ్యతిరేకమా అనేది ఇప్పుడు చూడాలి.

38) మరింత ముందుకు వెళ్ళే ముందు, హైవే విస్తరణ కోసం వ్యవసాయ రైతుల నుండి భూములు తప్పనిసరిగా స్వాధీనం చేసుకున్నాయని గమనించడం సముచితం. మరో మాటలో

చెప్పాలంటే, మేము విచారిస్తున్న కేసులు తప్పనిసరిగా భూమిని స్వాధీనం చేసుకోవడానికి సంబంధించినవి, దీని ద్వారా ఒక వ్యక్తి తన ఆస్తిని మరియు జీవనోపాధిని కోల్పోతాడు. 1956 జాతీయ రహదారి చట్టం నిబంధనల ప్రకారం తప్పనిసరిగా భూసేకరణ చేయాల్సి వచ్చింది. ఈ చట్టం అమల్లోకి రాకముందు 1894 భూసేకరణ చట్టం ప్రకారం భూసేకరణ జరిగింది. 1997 చట్టం 16 ప్రకారం, ఎన్హెచ్ చట్టంలోని సెక్షన్ 3 కు బదులుగా సెక్షన్ 3 ఎ - భూమిని స్వాధీనం చేసుకునే అధికారాన్ని ఇచ్చింది. సెక్షన్ 3బీ నుంచి 3జే వరకు భూముల సేకరణకు తీసుకోవాల్సిన చర్యలపై చర్చించారు. సెక్షన్ 3సీ - అభ్యంతరాల విచారణ, 3డి - సేకరణ ప్రకటన, 3ఇ - స్వాధీనం చేసుకునే అధికారం, 3ఎఫ్ - కేంద్ర ప్రభుత్వానికి భూమి అప్పగించిన భూమిలోకి ప్రవేశించే హక్కు, 3 జి - పరిహారంగా చెల్లించాల్సిన మొత్తాన్ని నిర్ణయించడం, 3 హెచ్ - డిపాజిట్ మరియు మొత్తాన్ని చెల్లించడం, 3ఐ - సివిల్ కోర్టు యొక్క కొన్ని అధికారాలు మరియు 3 జె - భూసేకరణ చట్టం 1 ఆఫ్ 1894 వర్తించదు. అందువల్ల జాతీయ రహదారి చట్టంలోని సెక్షన్ 3ఏ నుంచి 3హెచ్ కు అనుగుణంగా జాతీయ రహదారి చట్టం కింద భూసేకరణ జరగాలి. ఒకవేళ 3జీ కింద ఇచ్చే పరిహారంతో పార్టీ ఏకీభవించకపోయినా, సంతృప్తి చెందకపోయినా కేంద్ర ప్రభుత్వం నియమించిన ఆర్బిట్రేటర్ ముందు హక్కుదారుడు తన ఆపేదనను పెళ్లగక్కవచ్చు. చెల్లించాల్సిన పరిహార మొత్తాన్ని నిర్ణయించడానికి ఈ చట్టం కింద మధ్యవర్తిగా వ్యవహరించడానికి ప్రతి జిల్లా జిల్లా కలెక్టర్ కు అధికారం ఉంది. తీర్పును సవరించే లేదా మార్చే అధికారాన్ని కోర్టు పరిధి నుంచి మినహాయిస్తే ఆర్బిట్రేటర్ అంటే జిల్లా కలెక్టర్ నిర్ణయించిన మొత్తం తుది దశకు చేరుకుంటుందని పైవాటిని బట్టి స్పష్టమవుతోంది. సెక్షన్ 3జీ కింద నిర్ణయించిన మొత్తాన్ని 3హెచ్ లోని సెక్షన్ 3(1) ప్రకారం జమచేయాలని నిర్దేశించే జాతీయ రహదారుల చట్టంలోని పథకం 1894 భూసేకరణ చట్టంలోని నిబంధనలకు విరుద్ధంగా భూమి నష్టపోయిన వారిని ఎలా పరిగణించాలనే దానిపై పెద్ద మార్పు ఉందని స్పష్టంగా రుజువు చేస్తోంది. మదురై ప్రాజెక్టు డైరెక్టర్ కేసులో మద్రాసు హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ చెప్పినట్లుగా, మధ్యవర్తి ఇచ్చిన తీర్పు న్యాయమైన ఆట మరియు న్యాయ సూత్రాలకు విరుద్ధమని జిల్లా కోర్టు కనుగొంటే, చేయగలిగిందల్లా తీర్పును పక్కనబెట్టి, భూమి

కోల్పోయిన వ్యక్తి చట్టప్రకారం తన పరిష్కారాన్ని కనుగొనడానికి వదిలివేయడమే. ఎన్ హెచ్ చట్టం కింద ఇలాంటి విధానాన్ని అవలంబించాల్సి వస్తే, ఎన్ హెచ్ చట్టంలోని సెక్షన్ 3ని సెక్షన్ 3ఏ నుంచి 3జేకు మార్చడం వల్ల ప్రయోజనం లేకుండా పోతుంది. వాస్తవానికి ఎన్ హెచ్ చట్టంలోని సెక్షన్ 3ని మార్చడం ద్వారా భూనిర్వాసితులు 1894 చట్టం కంటే దారుణమైన స్థితిలో ఉంటారని, కనీసం సివిల్ కోర్టుకు రిఫరెన్స్ ఇవ్వాల్సి ఉంటుందని అభిప్రాయపడింది.

39) ఇది కాకుండా, ఆర్బిట్రేషన్ &కన్సిలియేషన్ యాక్ట్, 1996 యొక్క నిబంధనలను వర్తింపజేయడం జాతీయ రహదారి చట్టం నిబంధనలకు లోబడి ఉంటుందని గమనించాలి. అందువల్ల, జాతీయ రహదారి చట్టం మరియు మధ్యవర్తిత్వ చట్టం ఒక విధానపరమైనది, సెక్షన్ 3 జి (1) లేదా 3 జి (2) కింద కాంపిటెంట్ అథారిటీ నిర్ణయించిన పరిహార మొత్తం సరైనదా కాదా అని నిర్ణయించేటప్పుడు కాంపిటెంట్ అథారిటీ అనుసరించాల్సిన ప్రక్రియ అని అంగీకరించబడింది మరియు బాగా స్థాపించబడింది. విధానపరమైన చట్టం ఎల్లప్పుడూ న్యాయానికి సహాయపడుతుంది, వైరుధ్యంలో లేదా ప్రామాణిక చట్టం ద్వారా సాధించాలనుకునే లక్ష్యాన్ని ఓడించడానికి కాదు. విధానపరమైన చట్టం ఎల్లప్పుడూ ప్రామాణిక చట్టానికి లోబడి ఉంటుంది.

40) చెల్లించాల్సిన పరిహార పరిమాణాన్ని నిర్ణయించే అన్ని అధికారాలను మధ్యవర్తిగా ఉన్న జిల్లా కలెక్టర్ కు అప్పగిస్తే ఎలాంటి ప్రభావం ఉంటుంది? ఇచ్చిన పరిహార పరిమాణానికి హేతుబద్ధత లేకపోతే లేదా ఎటువంటి ఆధారం లేకుండా చేసినట్లయితే లేదా ఇచ్చిన పరిహార పరిమాణం అసమంజసంగా ఉంటే, పేద రైతుకు మధ్యవర్తి ఇచ్చిన మొత్తాన్ని అంగీకరించడం తప్ప వేరే మార్గం ఉండదు. ప్రతివాదుల తరఫు న్యాయవాది కోరిన వివరణను అంగీకరిస్తే, కోర్టు ఆ తీర్పును కొట్టివేసి తిరిగి ఆర్బిట్రేటర్ కు పంపవచ్చు. కానీ జాతీయ రహదారి చట్టాన్ని రూపొందించేటప్పుడు శాసనసభ ఉద్దేశం అది కనిపించడం లేదు. భూమిని సేకరించి, ఆ

మొత్తాన్ని త్వరితగతిన చెల్లించడం దీని ఉద్దేశం, కానీ, అదే సమయంలో, అటువంటి సెటిల్మెంట్ మధ్యవర్తి లేదా భూసేకరణ అథారిటీ ఇష్టానుసారంగా ఉండకూడదు. కోర్టు ఏదో ఒక రూపంలో చెక్ పెట్టాల్సి ఉంటుందని, తద్వారా ప్రభుత్వం భూములు లాక్కుంటున్న రైతులకు న్యాయమైన, సహేతుకమైన నష్టపరిహారం అందుతుందన్నారు.

41) రికార్డు నుండి చూసినట్లుగా, విషయ వివాదాన్ని నాలుగు భాగాలుగా విభజించారు, అనగా, స్ట్రెచ్ I నుండి IV వరకు. జాతీయ రహదారి విస్తరణ కోసం భూములన్నీ సేకరించారు. స్ట్రెచ్-1లో భాగమైన భూములకు చదరపు మీటర్లకు రూ.15.45, స్ట్రెచ్-2లోని భూములకు చదరపు మీటరుకు రూ.19.75 చెల్లించారు. స్ట్రెచ్ 2 తర్వాత ప్రారంభమయ్యే స్ట్రెచ్ 3లో భాగమైన భూములకు చదరపు మీటరుకు రూ.60.70 చెల్లించారు. స్ట్రెచ్ II ముగిసే బిందువు మరియు స్ట్రెచ్ III ప్రారంభమయ్యే బిందువు మధ్య భూమి విలువకు సంబంధించి ఖర్చుల్లో అంత వ్యత్యాసం ఉండదు. అదేవిధంగా నాలుగో స్ట్రెచ్ పరిధిలోకి వచ్చే భూములకు చదరపు మీటర్లకు రూ.15.20 చెల్లించారు. కానీ ఇక్కడ కూడా చివరి పాయింట్ స్ట్రెచ్ 3 విలువ చదరపు మీటర్లకు రూ.60.70 ఉండగా, ఆ వెంటనే చదరపు మీటరుకు రూ.15.20 విలువ చేస్తున్నారు. స్ట్రెచ్ III యొక్క చివరి బిందువు మరియు స్ట్రెచ్ IV యొక్క ప్రారంభ బిందువు మధ్య భూమి విలువ ఇంత భారీగా పడిపోదు. ఈ భూమి మొత్తం 4 కి.మీ.ల దూరం నడిచే భూమి. కంచికచెర్ల పట్టణాన్ని దాటేందుకు.. అందువల్ల, కాంపిటెంట్ అథారిటీ ద్వారా వచ్చిన మూల్యాంకనం న్యాయపరమైన లేదా కనీసం సహేతుకమైన విధానంపై ఆధారపడి లేదు. స్ట్రెచ్ II మరియు III & III మరియు IV మధ్య భూముల విలువలో అంత వ్యత్యాసం ఉండదు.

42) స్ట్రెచ్ నెం.1లోని భూముల విషయంలో కాంపిటెంట్ అథారిటీ కనుగొన్న అంశాలను గమనించడం ఉపయోగకరంగా ఉంటుంది. ఆ భూములను 'శేరి పోడి భూమి'గా

వర్గీకరించినప్పటికీ, చాలా అమ్మకాల్లో వచ్చిన ధర ప్రాథమిక విలువ కంటే ఎక్కువగా ఉండటం గమనించారు. అమ్మకాలను తక్కువగా అంచనా వేసినందున, అది నిజమైన విలువను ప్రతిబింబించకపోవచ్చని అభిప్రాయపడింది. ఆర్ఎస్ నెం.35/1ఏ- 1, ఎల్ఏసీ తదితర ప్రాంతాల్లో అమ్మకాలకు సంబంధించి ప్రాథమిక విలువ ఎకరానికి రూ.50,000 అని భావించినప్పటికీ, ఈ ప్రాంతంలో ప్రస్తుతం ఉన్న భూమి రేటు రూ.75,000/- నుంచి 1,00,000/- వరకు ఉందని, అందువల్ల నిజమైన విలువను ప్రతిబింబించడం లేదని పేర్కొంది. రెండవ భాగంలో భూముల విషయంలోనూ ఇలాంటి పరిశీలనలు జరిగాయి. స్ట్రెచ్ నెం.3లో తడి భూములు కావడం, వాటి విలువ ఎక్కువగా ఉండడంతో అధిక పరిహారం ఇవ్వాల్సి ఉండగా, ఆ వెంటనే తగ్గించారు. అయితే ఈ ప్రాంతంలో ఇప్పటికే ఇంజినీరింగ్ కళాశాల, పెట్రోల్ బంక్, హోటళ్లు తదితర ప్రాంతాలు అభివృద్ధి చెందాయని, ముఖ్యంగా ఈ ప్రాంతం విజయవాడకు దగ్గరగా ఉండటం గమనార్హం.

43) కాబట్టి, స్ట్రెచ్ IIIలోని భూముల విలువను చదరపు మిటరుకు రూ.60.70గా నిర్ణయించినప్పుడు, స్ట్రెచ్ IIలో చదరపు మీటర్ కు రూ.19.75 మరియు స్ట్రెచ్ IVలో చదరపు మీటర్ కు రూ.15.20గా నిర్ణయించినప్పుడు, మా దృష్టిలో ఖచ్చితంగా తక్కువ స్థాయిలో ఉంటుంది. భూమి విలువలో గ్రేడింగ్ అంత ఆకస్మికంగా ఉండదు, కానీ క్రమంగా ఉండాలి. అది సాధ్యం కాకపోతే 2008లో అదే ప్రాంతంలో రోడ్ల వెడల్పు కోసం భూములను సేకరించినప్పుడు మాదిరిగానే ఏకరీతి పద్ధతిని అవలంబించాల్సింది.

44) 2008 సంవత్సరంలో ఇదే విస్తీర్ణానికి సంబంధించి చదరపు మీటర్లకు రూ.239/- విలువ నిర్ణయించిన దృష్ట్యా, 2008 నుంచి 2001-2002 వరకు విలువలో 10% తగ్గినా, భూమి విలువను చదరపు మీటరుకు రూ.100/- గా ఏకరీతిగా నిర్ణయించడం న్యాయానికి దోహదపడుతుందని పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది సూచించారు. అయితే 2002లో నాలుగు

మార్గాల జాతీయ రహదారి ఏర్పాటు కోసం సేకరించిన భూముల విలువ పెరగడం గమనార్హం. ఆరేళ్ల తర్వాత సదరు హైవేను ఆనుకుని ఉన్న భూములను ఆరు మార్గాల రహదారి, సర్వీస్ రోడ్ల నిర్మాణం కోసం సేకరించారు. అందువల్ల, సూచించిన సారూప్యతను అంగీకరించలేము, ఎందుకంటే అభివృద్ధి ప్రక్రియ కోసం భూములను సేకరించిన తర్వాత ప్రశంస వేగంగా ఉంటుంది.

45) నష్టపరిహారాన్ని నిర్ణయించిన విధానాన్ని, మరీ ముఖ్యంగా ఒక నిర్దిష్ట భూమి వరకు భూముల రేట్లు నిర్ణయించి, ఆ తర్వాత వాటిని తక్షణ భూమికి భారీగా తగ్గించే విధానాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే ఏకపక్షంగా, కోర్టు దృష్టిని దిగ్భ్రాంతికి గురిచేయడంగా కనిపిస్తోంది. అందుకే 2008లో వివాదాస్పద భూములను సేకరించినప్పుడు హైవే పెడల్పునకు ఒకే విధమైన రేటును నిర్ణయించాలని భావిస్తున్నాం. చదరపు మీటరుకు రూ.100/- మొత్తాన్ని ఏకరీతిగా నిర్ణయించవచ్చని పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదించినప్పటికీ, అటువంటి సంఖ్యకు రావడానికి సూచించిన సారూప్యత ఆమోదయోగ్యం కాదు. ఈ అంశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్న తర్వాత ఆర్బిట్రేటర్ నిర్ణయించిన గరిష్ట మొత్తాన్ని చదరపు మీటరుకు రూ.60.70 చొప్పున , స్ట్రెచ్-1 నుంచి స్ట్రెచ్-4 వరకు సేకరించిన భూములన్నింటికీ సమానంగా నిర్ణయించాలని భావిస్తున్నాం.

46) దీని ప్రకారం C.M.As అనుమతిస్తారు. ఖర్చులకు సంబంధించి ఆర్డర్ లేదు.

ఫలితంగా పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర పిటిషన్లు ఏవైనా ఉంటే వాటిని మూసివేయాల్సి ఉంటుంది.

2020:APHC:33300

జస్టిస్ సి.ప్రవీణ్ కుమార్

జస్టిస్ బట్టు దేవానంద్

తేదీ: 01.05.2020

గమనిక : ఎల్.ఆర్. కాపీ మార్క్ చేయాలి.

B/O

SM/SKMR